

2. Свердан М. Проблеми податкової політики і реформування податкової системи України. *Вісник Української академії державного управління*. 2008. № 6. С. 184–193.
3. Стіпахно В. І. Податкова політика України: проблеми та напрями вдосконалення. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2006. № 7. С. 23–28.
4. Гушан О. В., Громова А. Є. Проблеми і перспективи розвитку оподаткування в Україні. *Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/151.pdf>.
5. Романюк М. В., Коляда Т. А. Вплив бюджетно-податкової політики держави на фіскальну ефективність податкової системи України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2007. № 91. С. 39–41.
6. Артеменко Ю. А., Вертелецька Я. Ю. Проблеми реформування податкової системи України. *Економіка і регіон*. 2012. № 2 (17). С. 119–121.

**Г. В. Ковценюк, викладач обліково-економічних дисциплін
Чернівецький кооперативний економіко-правовий коледж
м. Чернівці, Україна**

ПОДАТКОВІ РЕАЛІЇ І СЬОГОДЕННЯ

В умовах сьогодення, актуальності набуло питання ролі та ефективності податкової системи, яка може забезпечити збалансований та стійкий розвиток всіх сфер суспільства, гармонізувати інтереси різних верств населення, слугувати міцною економічною основою для інтеграції України у світовий економічний простір. Податкова система держави є одним із найдієвіших інструментів державного регулювання соціальних та економічних процесів, які систематично піддаються реформуванню. Безумовно, епоха COVID-19 та локдаунів є одним із факторів сучасних податкових тенденцій.

Українська податкова система подібна до податкових систем розвинутих європейських країн, адже закони з питань оподаткування розроблено з урахуванням норм європейського податкового законодавства, а також аспектів податкової політики ГАТТ/СОР та інших міжнародних економічних організацій. Але на відміну від країн Європейського Співтовариства податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави.

Ринкове реформування економіки супроводжувалося неодноразовими спробами удосконалити податкову систему шляхом прийняття окремих законодавчих актів, що були недостатньо адекватними стану економіки, характерними рисами яких є неузгодженість окремих норм, наявність значних обсягів тіньових оборотів [1].

Результатами податкових трансформацій протягом останніх років є зниження рівня податкового навантаження за рахунок зменшення ставки ЄСВ до 22 %, скасування утримань ЄСВ; запровадження електронного кабінету платника податків; організація надання податкових роз'яснень для платників; спрощення в користуванні касовими фіскальними реєстраторами; створення механізму сплати податків та зборів на один рахунок; запровадження проектів та механізмів BEPS, FATCA; реорганізація системи контролюючих органів; встановлення мораторію на планові та більшість позапланових і фактичних податкових перевірок; зміни в нарахуванні фінансових санкцій за податкові правопорушення, тощо.

Але попри всі позитивні зміни, існуюча податкова система держави має і негативні риси, серед яких:

- фіскальна спрямованість;
- складні та суперечливі нормативно-правові акти з питань оподаткування;
- переважання витрат на адміністрування окремих податків над доходами до бюджету від їх справляння;
- неефективний механізм митно-тарифного регулювання, тощо.

Окрім того, свідченням недосконалості податкової системи є місце України у міжнародних рейтингах, що включають показники, пов'язані з оподаткуванням у державі [2]:

1. Індекс глобальної конкурентоспроможності (*The Global Competitiveness Index*) – враховує рівень корупції, інфляції і стабільності політики в різних країнах. Ключовим показником є розмір податків, які платять як приватні особи, так і представники бізнесу. Саме за даним показником Україна увійшла в ТОП-25 країн з найвищими податками, посівши 23 місце, адже 51,9 % прибутку йде на сплату податків.

2. Інший міжнародний рейтинг *Doing Business*, розроблений Світовим Банком, теж містить аналогічний показник, який

відповідно до даного рейтингу становить 37,8 %. Загальне місце України у даному рейтингу – 76, а по показнику «Оподаткування» – 43, тоді як у 2017 році це було 84 місце при 80-му загальному. Ключовим у покращенні рейтингу в частині оподаткування стало зменшення ставки єдиного соціального внеску з 36,76–49,7 % до 22 %. А покращення загального рейтингу на 4 відсот. пункти відбулось за рахунок спрощення отримання дозволів на будівництво та поліпшення захисту прав міноритарних акціонерів шляхом запровадження зобов'язання негайного оприлюднення інформації про транзакції з пов'язаними особами. Однак, 76-а позиція означає, що на сьогодні вести бізнес в Україні нелегко, незручно, і країна не є привабливою для зовнішніх і внутрішніх інвесторів. Тож поки Україна знаходиться на позиції нижче 30-го місця, то про конкуренцію з країнами, які можуть претендувати на іноземні інвестиції говорити зарано.

Підвищення позицій України у Рейтингу є одним з пріоритетних завдань Уряду. Завдання щодо входження у ТОП-30 Рейтингу у найближчі роки визначено, зокрема Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, а заходи щодо підвищення позицій України у Рейтингу «Doing Business» здійснюються в рамках виконання плану дій щодо підвищення позиції України в рейтингу Світового банку «Ведення бізнесу» («Doing Business»), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1413 [3].

З огляду на викладене вище, можна стверджувати про необхідність реформування податкової системи сприятливої для економічного зростання, шляхом створення нової законодавчої бази у сфері оподаткування, яка відповідатиме світовим тенденціям розвитку податкових систем.

Основними завданнями податкової реформи в Україні мають бути:

- формування нового середовища оподаткування, яке сприятиме принципу рівності всіх платників перед законом;
- недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації;
- формування відповідального ставлення платників до виконання своїх податкових зобов'язань;
- підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази;
- покращання адміністрування податкових платежів;

- зменшення масштабів ухилення від сплати податків;
- підвищення регулюючого потенціалу податкової системи на основі запровадження інноваційно-інвестиційних преференцій;
- забезпечення оптимального розподілу податкового тягара між платниками податків.

Список використаних джерел

1. https://minjust.gov.ua/m/str_11350.
2. <https://ngoipr.org.ua/news/aktualni-napryamy-reformuvannya-vitchyznyanoi-podatkovoyi-systemy/>
3. <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=9cd60d26-fa44-481c-bb2a-1b28c713081f>.

А. М. Котенко, к. ю. н., доцент, с. н. с.
*Науково-дослідний інститут
правового забезпечення інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України
м. Харків, Україна*

СТРУКТУРА ЗВІТНОСТІ З ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

Прийняті Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» № 466-IX від 16.01.2020 року [1] зміни було обґрунтовано наявністю багатьох можливостей у платників податків для спекулювання податковими ставками, режимами та статусами та спрямовано на запровадження правил контролю за трансфертним ціноутворенням [2].

Один з аспектів, якого торкнулися вказані зміни, – це звітність з трансфертного ціноутворення, урегульована п. 39.4 ст. 39 Податкового кодексу України (далі – ПК України). Звітним періодом, відповідно до пп. 39.4.1 п. 39.4 ст. 39 ПК України, є календарний рік [3], за результатами якого платники податків, які здійснювали контрольовані операції, подають такі документи:

1. Звіт про контрольовані операції та повідомлення про участь у міжнародній групі компаній (подається обов'язково до 1 жовтня року, що настає за звітним).